WIKIPEDIA

Pyrmaviesture

Materials nu Vikipedeja

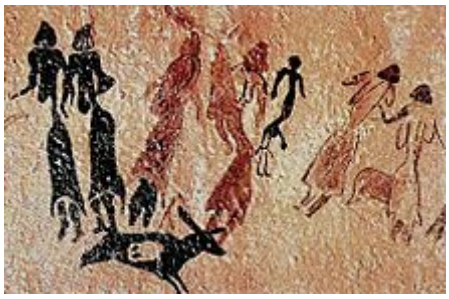

Pyrmaviesture (anglīšu: *prehistory, pre-history*; krīvu: *предыстория; доисторическая эпоха*; latvīšu *aizvēsture*) — tradiceigai itai sauc ciļviecis viesturis pyrma roksta izguoduošonys. Pa cytam, šudiņ aktualuokam, redzīņam pyrmaviesture irā ciļviecis viesture da agrokulturys atsarasšonai. Vēļ irā redzīņs, pa kuram par pyrmaviesturi sauc ciļviecis viesturis da ļaudeibys lūmu atsarasšonai.

Pyrmaviesturis terminu pyrmū reizi izlītuoja praņcīšu zininīki (praņciskai *pré-historique*) XIX gs. suokuos, apraksteidami atradīņus Dīnavydpraņcejis oluos. Ciļviecis pyrmaviesturis tiemej arheologeja, paleoantropologeja i jūs sūpluokatzaris.

Deļ tuo, ka pyrmaviesturi vysucieškuok sīn ar roksta atsarasšonu, izškireiguos kulturuos pyrmviesture beigusēs izškireigā laikā, a kurys nakurys kulturys sova roksta net vysā natyka izguoduojušys.

Sadalejums laikavydūs

Tradiceigai pyrmaviesturi dola itaidūs danīšu zininīka K. J. Tomsena (C. J. Thomsen) pasūleitūs laikavydūs:

- Akmiņlaiki:
  - Paleolits (agreimī akmiņlaiki);
  - Mezolits (vydyskī akmiņlaiki);
  - Neolits (vāleimī akmiņlaiki);
- Bronzlaiki;
- Dzeļžalaiki.

Kod nakod izškir vēļ i eneolita laikavydu.

Termina i periodizacejis kritika

XX godusymtā pyrmaviesturis termina zemeigums sasamazynuoja. Ciļviecis viesturis styngra daleišona laikavydūs da roksta atsarašonai i piec juos suoce naatsataisnuot, vairynojūtīs arheologejis datim ap boguotom kulturom, dzeivuojušom da roksta izguoduošonys i pasaplotūt radejaktivajai datiešonai, kura ļuove „viesturiskajim laikim“ pasastumt vys tuoļuok puorīsmē. Vīnulaik, „globalizejūtīs“ pasauļa viesturei, dalejums pa roksta izguoduošonai šaļtim davad da absurdiskim dalaidumim. Pīvadumam, itai dolūt, izītu, ka Egipts viesturiskajūs laikūs īsūļuojs jau 3500 godā pr. m. e., a Jaungvineja – tik XIX godusymtā.

Šudinejai kritikai pavaļdeiga i pa daļai savecejušuo Tomsena periodizaceja. Saceisim, šumeru civilizaceja rokstu turēja vēļ pyrma bronzlaiku. Nu ūtrys pusis, arheologiskī atradīni centralajā Anatolejā (Turcejā) ruoda, ka tīnis agreimuo neolita kultura jau muocēja apdareit varu (8000 g. pr. m. e.).

Atdabuot nu "https://ltg.wikipedia.org/w/index.php?title=Pyrmaviesture&oldid=30661"

Itymā lopā pādejuos izmainis izdareitys 17.32, 2015. gada 24. pavasara mieness.

Teksts ir pieejams saskaņā ar Creative Commons Attribution-ShareAlike licenci; var pastāvēt papildus ierobežojumi. Plašākai informācijai skatīt lietošanas noteikumus.